details, zoals bedstedes, marmeren schouwen, houtsnijwerk trap en muurschilderingen.
Op 30 augustus 1787 kwam een afdeling van het patriotten leger naar 's-Gravenzande om de invloedrijke secretaris Willem Dingemans, die in dit pand woonde gevangen te nemen, omdat hij fel Oranje gezind was. Toen hij probeerde te vluchten was het huis al omsingeld door soldaten en klom hij over de aangrenzende tuinmuren van de naastgelegen huizen. Toen de commandant de volgende dag terug kwam en bleek dat beide zoons ook gevlucht waren, plaatste hij een kanon, gericht op de voordeur om mevr. Dingemans te intimideren. Iedereen die het huis in of uitging, zelfs de kinderen, werden gefouilleerd. Doordat mevr. Dingemans briefjes in het ondergoed van de kinderen naaide, had ze toch contact met haar man en zonen, die waren ondergedoken in Den Haag. De situatie duurde ca. 3 weken, tot half september Willem de V, weer aan de macht kwam.

14. Langestraat 245/251. In dit pand is al meer dan 150 jaar deze schoenenzaak gevestigd. We vervolgen de wandeling aan de andere zijde van de straat.

15. Langestraat 124/126. Panden uit de 19e eeuw. T erug naar het Marktplein. Rechtsaf en doorlopen tot nr 10 woon/werkpand met trapgevel uit 1639.

16. Marktplein 10. In dit rijksmonument heeft onder andere de bekende kinderboekenschrijver Leonard Roggeveen (Daantje en Okki) gewoond.

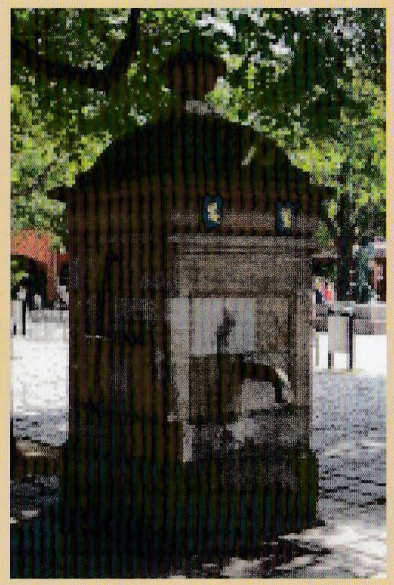

17. Gravenstraat 14. 17e eeuws pand, met witgepleisterde tuitgevel. Doorlopen, dan links het beeld van de schipper, dat herinnert aan de haven, die hier vroeger geweest is. Verder richting Marktplein naar de pomp.

18. Deze pomp is gemaakt van Bentheimer zandsteen omstreeks 1680 en werd tot na de 2e wereldoorlog nog gebruikt voor drinkwater. De beeltenis bovenop de pomp geeft de schaal des overvloeds weer.
Ga rechtsaf richting Dorpskerk.

19. Langestraat 42/40/38. Vroeg 19e eeuwse pandjes. Vaak werden de voorgevels in rode baksteen gemetseld, omdat dat duurder en dus statiger was. De zijgevels werden met gele IJsselsteen gemetseld, die waren goedkoper. Hier is dat goed te zien. Het rijtje heeft nog een groot aantal originele kozijnen (met name nr 40 en 38).

RH@2017

Wandeling door oud 's-Gravenzande

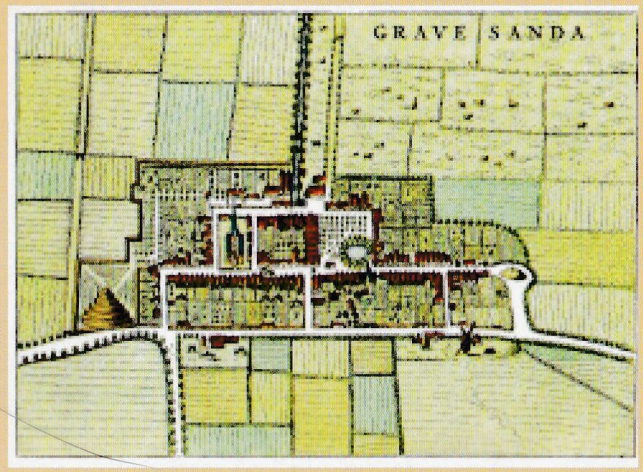

Kaart van Blaeu, 1652

's-Gravenzande heeft een lang en rijk verleden. Het dorpje "Zande" bestond al rond 1150. In de 13e eeuw vestigden de graven van Holland zich hier. Op verzoek van gravin Machteld schonk graaf Willem II in 1246 het dorpje stadsrechten. Snel daarna werd er een bagijnhof, een gasthuis en later een klooster gesticht. In de 13e en 14e eeuw was 's-Gravenzande een van de belangrijkste plaatsen van Holland. (Op een wereldkaart uit 1375 wordt in het Hollandse gebied alleen 's-Gravenzande vermeld) Door de eeuwen heen is er erg veel gesloopt. Gelukkkig is er het een en ander bewaard gebleven waar deze wandeling langs gaat.

1. Beginpunt "De Dorpskerk", Langestraat 34. Tot 1809 stond op deze plek

een middeleeuwse hallenkerk met een toren van 90 meter hoog. De toren stortte 5 mei 1809 in, bovenop de kerk. De jaren daarna zijn er verschillende pogingen gedaan om de kerk te herstellen. Door machtswisselingen en politieke onrust is dit niet gelukt. In 1815 is men begonnen met de bouw van de huidige kerk, omdat het restant van de oude kerk te slecht was geworden. In 1816 is de bouw voltooid.

2. Langestraat 17: woon/winkelpand met z.g. ingezwenkte lijstgevel met afgewolfd (schuinvlak aan de voorzijde v.h. dak) zadeldak (dak gevormd door 2 gelijk hellende dakvlakken, die in 1 nok samenkomen). Dit is kenmerkend voor panden uit de periode 1750-1900. De oudste delen van dit pand dateren uit de periode van 1750/1800. In de Langestraat komen nog 2 panden met dit type gevel voor.

3. Langestraat 5: 18e eeuwse woning met gevelsteen. In de 17e en 18e eeuw was het gebruikelijk om een huis een naam te geven of een gevelsteen te plaatsen. Vaak werd hierin het beroep van de bewoner verwerkt. In de tijd onder Napoleon (1795-1815) kregen de huizen nummers.

4. Sand-Ambachtstraat 13. Boerderij/tuindershuis uit ca. 1860. Dit pand heeft ook een ingezwenkte lijstgevel.

5. Sand-Ambachtstraat 50 t/m 56.Deze panden stammen uit 1900.Voorschrift was dat de poortjes naar het achtererf zo breed waren, dat je er met een kruiwagen doorheen kon. Eén poortje is overgebleven. Loop verder en

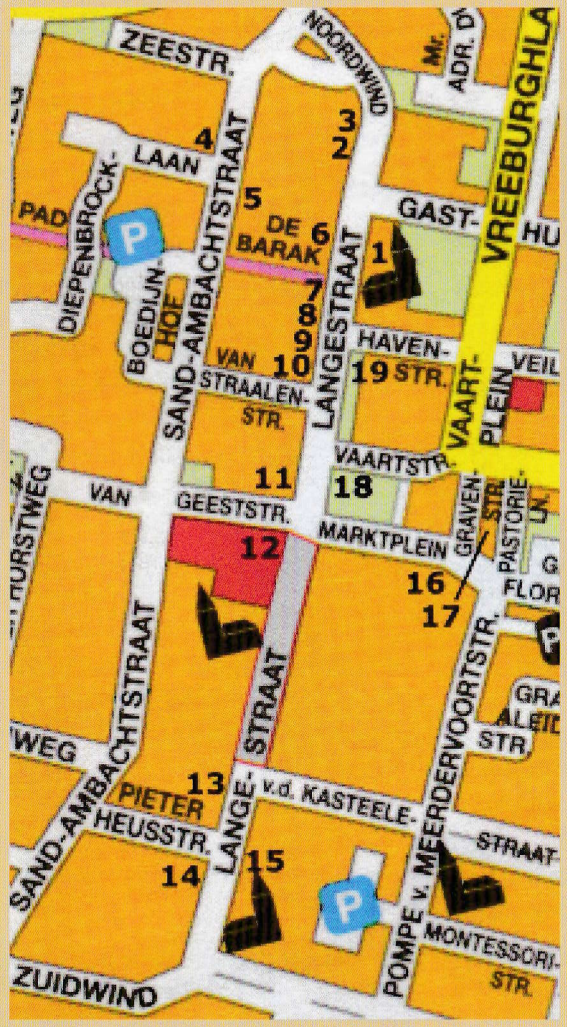

vervolgens linksaf door "de Barak" terug naar Langestraat.

6. Langestraat 43/45/47 (tegenover Dorpskerk). Deze panden stammen uit de 18e en 19e eeuw. Karakteristiek voor de periode zijn de hardstenen stoep en stoeppalen met ijzeren stangen.

7. Langestraat 83, gebouwd in de 19e eeuw, daarnaast aan het eind van het steegje het pakhuis van meelhandelaar Krouwel. Het pakhuis is gebouwd in de 2e helft van de 19e eeuw. Rechtsaf het poortje uit.

8. Langestraat 87/89, ca.1870. Langestraat 91, volgens de kaarten 18e eeuw.

9. Langestraat 107. Prachtig pand met lijst gevel uit 2e helft 18e eeuw, met nog vele originele details.

10. Langestraat 109. Pandje uit begin 17e eeuw. Dit type gevel kwam in de 16e en 17e eeuw het meeste voor.

11. Langestraat 137.Spaansche Vloot. In 1540 wordt deze herberg al genoemd onder de naam "de Bosboom". In 1641 kocht herbergier Gerrit Janszoon van Wijn de herberg. Hij was zo onder de indruk van de zege op de "Spaansche Vloot" bij Duins door admiraal Maarten Tromp,dat hij de naam veranderde in "Spaansche Vloot". De herberg is vooral bekend om haar aspergediners; omstreeks 1870 kwam onder andere Prinses Marianne, dochter van Koning Willem I, hier geregeld asperges eten.

12. Langestraat 141. Stadhuis, stamt uit 1869. Het torentje is een kopie van de toren van de Dorpskerk, in het torentje hangt de "brandklok". Als de klok geluid werd moesten de burgers zich melden bij het stadhuis met blusmateriaal (emmers,ladders enz). Loop verder door de Langestraat tot nr 239.

13. Langestraat 239, een groot wit pand, de vroegere burgemeesterswoning. Dit pand stamt uit begin 18e eeuw, met binnen erg veel originele